

# КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ

## КАФЕДРА КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

### РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

#### *Загальна теорія та методи клінічної психології*

Освітній рівень	<u>II (магістерського) рівня вищої освіти</u> (назва рівня вищої освіти)
Галузь знань	<u>C Соціальні науки, журналістика та інформація</u> (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	<u>C4 Психологія</u> (код й найменування спеціальності)
Освітня програма	<u>Клінічна психологія</u>

**Розробник:** Тетяна РЯХОВСЬКА, доктор філософії в галузі психології, доцент кафедри клінічної психології

Робоча програма затверджена  
на засіданні кафедри

клінічної психології

протокол № 10 від 23 червня 2025 року

Завідувач кафедри

  
(підпис)

Ірина ЛИСЕНКО  
(ім'я та прізвище)

Схвалено гарантом освітньої програми Клінічна психологія

Гарант ОП

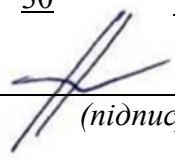
  
(підпис)

Ірина ЛИСЕНКО  
(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні Ради якості вищої освіти

протокол № 5 від 30 червня 2025 року

Голова РЯВО

  
(підпис)

Наталія ЗАВ'ЯЗКІНА  
(ім'я та прізвище)

## ВСТУП

Робоча програма освітньої компоненти «Загальна теорія та методи клінічної психології» розроблена на основі Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми освітньої компоненти, затвердженої Вченою Радою Київського інституту сучасної психології та психотерапії від 22 лютого 2024 року, протокол №7.

### 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робочу програму освітньої компоненти «Загальна теорія та методи клінічної психології» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Клінічна психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С4 Психологія.

Статус освітньої компоненти – обов’язкова.

Обсяг освітньої компоненти – 3.5 кредитів ЄКТС.

Семестровий контроль – екзамен

#### Мета, завдання освітньої компоненти.

Місце: ОК в ОП

Метою освітньої компоненти є: формування у здобувачів цілісної системи теоретичних знань та базових практичних умінь, необхідних для розуміння предмету, завдань, етичних принципів та методів роботи клінічного психолога в різних практичних контекстах.

Завданнями освітньої компоненти є:

- Ознайомити з історією, предметом, завданнями та методологічними засадами клінічної психології.
- Сформувати розуміння етичних та правових стандартів, що є основою професійної діяльності клінічного психолога.
- Навчити основам клінічної концептуалізації та формулювання випадку як центрального інструменту планування психологічного втручання.
- Сформувати уявлення про специфіку роботи клінічного психолога в системі охорони здоров’я, з різними віковими групами, екстремальними ситуаціями та соціальними проблемами.

#### Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
	<b>Інтегральна компетентність</b>
	Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у сфері клінічної психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

<b>Загальні компетентності</b>	
ЗК1.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК4.	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК5.	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК6.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК7.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
<b>Фахові компетентності</b>	
СК1.	Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
СК3.	Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.
СК4.	Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
СК5.	Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
СК6.	Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
СК8.	Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
СК9.	Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
СК 11.	Здатність удосконалювати програми щодо профілактики та підвищення ментального здоров'я та психологічного благополуччя різних верств населення.

**Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти**

<b>Код</b>	<b>Програмні результати</b>
ПР1.	Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
ПР2.	Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.
ПР5.	Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
ПР7.	Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
ПР8.	Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
ПР9.	Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

## 2. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

### Структура освітньої компоненти

№ теми	Назва розділів і тем	Кількість годин					
		Всього	Аудит.	у тому числі			
				Лекції	Прак.	Інд. Конс.	С.р.
1	Тема 1. Вступ до клінічної психології, теоретичні та методологічні основи	34	9	8	1	-	25
2	Тема 2. Клінічне втручання та практичні аспекти роботи	36	11	8	2	-	25
3	Тема 3. Клінічна психологія в різних контекстах	35	10	8	1	2	25
<b>Всього годин</b>		<b>105</b>	<b>30</b>	<b>24</b>	<b>4</b>	<b>2</b>	<b>75</b>

### Зміст освітньої компоненти

#### Тема 1. Вступ до клінічної психології, теоретичні та методологічні основи

*Лекція 1. Предмет, завдання та історія клінічної психології.* Визначення та місце клінічної психології в системі психологічних наук. Основні завдання та функції клінічного психолога. Розгляд функцій: діагностика, втручання, профілактика, дослідження, експертиза. Ключові етапи та постаті, що вплинули на становлення клінічної психології від кінця XIX століття до сьогодні. Методологічні підходи в клінічній психології. *Література [1-4,5,12,14,22,38,39]*

*Лекція 2. Етичні та правові основи діяльності клінічного психолога.* Роль етичних кодексів у захисті клієнта та фахівця. Детальний розгляд принципів конфіденційності, компетентності, інформованої згоди, відповідальності та уникнення подвійних стосунків. Межі компетентності. Огляд основних правових норм, що стосуються надання психологічної допомоги та захисту даних пацієнтів. *Література [1-4,21,27,33,34]*

*Лекція 3. Моделі психічного здоров'я та хвороби: Психологія взаєморозуміння та його межі.* Аналіз критеріїв психічного здоров'я та історичної еволюції поняття психічної хвороби. Розгляд медичної (біологічної), психологічної (психодинамічної, когнітивно-поведінкової, гуманістичної) та соціальної моделей. Біопсихосоціальна модель як інтегративний підхід у сучасній клінічній психології. Зв'язок між теоретичною моделлю хвороби та вибором методів діагностики й терапії. *Література [1-4,7,8,9,17,28,40]*

#### Тема 2. Клінічне втручання та практичні аспекти роботи.

*Лекція 4. Психологічна інтерпретація критеріїв DSM-5 та МКХ-11.* Структура, мета та відмінності між Американською класифікацією психічних розладів та Міжнародною класифікацією хвороб. Правила використання,

поняття діагностичних критеріїв, диференційна діагностика. Критика класифікацій та знайомство з дименсійним підходом до діагностики. Психологічна інтерпретація діагнозу, уникнення стигматизації. *Література [1-4,6,16,31,36,37]*

*Лекція 5. Клінічна концептуалізація та формулювання.* Визначення та компоненти клінічної концептуалізації. Покроковий алгоритм збору інформації (від скарги до історії життя) та її інтеграції в цілісну картину. Роль формулювання у виборі мішеней втручання, побудові терапевтичного альянсу та прогнозуванні труднощів. *Література [1-4,15,21,26]*

*Лекція 6. Розлади крізь призму основних психологічних теорій.* Аналіз тривожних та афективних розладів з точки зору психодинаміки (внутрішні конфлікти), КПТ (дисфункціональні думки) та гуманістичного підходу (втрата сенсу). Пояснення механізмів панічних атак, фобій, ГТР через призму умовних рефлексів, катастрофічних інтерпретацій та екзистенційної тривоги. Розгляд межового, нарцисичного та інших розладів як стійких патернів поведінки, що сформувалися внаслідок раннього досвіду. Обґрунтування вибору терапевтичної модальності залежно від теоретичного розуміння конкретного розладу. *Література [1-4,8,9,18,32]*

### **Тема 3. Клінічна психологія в різних контекстах.**

*Лекція 7. Робота в системі охорони здоров'я. Специфіка роботи в різних відділеннях.* Функції клінічного психолога в мультидисциплінарній команді. Специфіка роботи в кардіології, онкології, неврології, психіатричному відділенні: психологічна підтримка, комплаєнс, адаптація до хвороби. Зв'язок між психологічним станом та тілесними захворюваннями. *Література [1-4,10,25,29]*

*Лекція 8. Вікові аспекти клінічної психології.* Робота з дітьми та підлітками, специфіка діагностики, найпоширеніші розлади, важливість роботи з родиною. Кризи середнього віку, професійне вигорання, проблеми у стосунках як предмет роботи клінічного психолога. Психологічні аспекти старіння, депресія, деменція, адаптація до втрати здоров'я та близьких. Аналіз вікової специфіки клінічної картини основних психічних розладів.. *Література [1-4,13,20,30]*

*Лекція 9. Робота з екстремальними ситуаціями та соціальними проблемами.* Визначення, види травматичних подій, поняття ПТСР та комплексного ПТСР. Алгоритм дій у кризових та екстремальних ситуаціях (ДТП, воєнні дії, насилля). Роль психолога у лікуванні хімічних та нехімічних залежностей (ігроманія, інтернет-залежність). Робота з жертвами домашнього насилля, людьми, що опинилися у складних життєвих обставинах, питання суїцидології та превенції. *Література [1-4,11,19,24]*

## Теми практичних (семінарських) занять освітньої компоненти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<b>Тема 1. Вступ до клінічної психології, теоретичні та методологічні основи.</b>	
	Семінар 1. Клінічний випадок крізь призму основ клінічної психології. <i>Література [1-5,7-9,12,14,17,21,22,27,28,33,34,38-40]</i> <i>Практична задача №1:</i> Розбір клінічного кейсу (діагностика та тактика психотерапевтичного супроводу). Застосувати теоретичні знання (об'єкт, предмет, завдання, методи, розділи клінічної психології) для аналізу конкретної клінічної ситуації. Застосувати навички групової дискусії та формулювання спільних гіпотез. <i>Література [1-5,7-9,12,14,17,21,22,27,28,33,34,38-40]</i>	0,5
	Семінар 2. Етичні дилеми в роботі клінічного психолога. <i>Література [1-4,21,27,33,34]</i> <i>Практична задача №2:</i> Розбір клінічних кейсів. Запропонувати професійний стандарт дій, який базується на пріоритеті безпеки клієнта, дотриманні законодавства та етичних принципів. Кейс 1: Дилема конфіденційності та ризику. Кейс 2: Подвійні стосунки та межі. Кейс 3: Компетентність та тиск середовища. <i>Література [1-4,21,27,33,34]</i>	0,5
2	<b>Тема 2. Клінічне втручання та практичні аспекти роботи.</b>	
	Семінар 3. Від діагнозу до людини: комплексний аналіз клінічного випадку. <i>Література [1-4,6-9,16,17,28,31,36,37,40]</i> <i>Практична задача №3:</i> Розбір клінічного кейсу. Визначити, які формальні діагнози можна поставити пацієнту, спираючись виключно на критерії DSM-5 або МКХ-11. Подивитись на результати першої частини з критичної точки зору, спираючись на лекційний матеріал про обмеження класифікацій. Побудувати глибоку психологічну інтерпретацію випадку, виходячи за рамки критеріїв DSM-5 або МКХ-11. Сформулювати психологічний профіль пацієнта. <i>Література [1-4,6-9,16,17,28,31,36,37,40]</i>	1
	Семінар 4. Основні компоненти клінічної концептуалізації крізь призму різних терапевтичних підходів. <i>Література [1-4,8,9,15,18,21,26,32]</i> <i>Практична задача №4:</i> Розбір клінічного кейсу. Застосувати знання про 5 компонентів клінічної концептуалізації на конкретному кейсі. Сформулювати три різні гіпотези про те, що є ядром проблеми пацієнта, з точки зору трьох підходів (КПТ, психодинамічний, системний сімейний підхід). <i>Література [1-4,8,9,15,18,21,26,32]</i>	1
3	<b>Тема 3. Клінічна психологія в різних контекстах.</b>	
	Семінар 5. Клінічний консиліум: міжвідомча взаємодія. <i>Література [1-4,10,25,29]</i> <i>Практична задача №5:</i> Розбір клінічного кейсу. Проаналізувати клінічний випадок, враховуючи специфіку різних медичних відділень. Розробити диференційовані стратегії психологічного втручання та аргументувати свою позицію в команді фахівців. <i>Література [1-4,10,25,29]</i>	0,5
	Семінар 6. Діагностика та оцінка наслідків травми. <i>Література [1-4,11,19,24]</i> <i>Практична задача №6:</i> Розбір клінічного кейсу. <i>Література [1-4,11,19,24]</i>	0,5
<b>Разом</b>		<b>4</b>

## Самостійна робота освітньої компоненти

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до клінічної психології, теоретичні та методологічні основи <i>Завдання 1.</i> Скласти конспект за тематичним планом з використанням теоретичного матеріалу лекцій, презентацій, рекомендованої літератури, самостійно визначених додаткових матеріалів. <i>Література [1-43]</i> <i>Завдання 2.</i> Опрацювати теоретичний матеріал для підготовки до практичних занять та іспиту. <i>Література [1-43]</i>	25
2	Тема 2. Клінічне втручання та практичні аспекти роботи <i>Завдання 1.</i> Скласти конспект за тематичним планом з використанням теоретичного матеріалу лекцій, презентацій, рекомендованої літератури, самостійно визначених додаткових матеріалів. <i>Література [1-43]</i> <i>Завдання 2.</i> Опрацювати теоретичний матеріал для підготовки до практичних занять та іспиту. <i>Література [1-43]</i>	25
3	Тема 3. Клінічна психологія в різних контекстах <i>Завдання 1.</i> Скласти конспект за тематичним планом з використанням теоретичного матеріалу лекцій, презентацій, рекомендованої літератури, самостійно визначених додаткових матеріалів. <i>Література [1-43]</i> <i>Завдання 2.</i> Опрацювати теоретичний матеріал для підготовки до практичних занять та іспиту. <i>Література [1-43]</i>	25
<b>Разом</b>		<b>75</b>

### 3. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби та обладнання: екранні (електронні презентації, віртуальні зали для відпрацювання практичних навичок), комп'ютерні (комп'ютери, планшети, освітні платформи, електронні бібліотеки).

Програмне забезпечення: системне ПЗ (Операційні системи, драйвери), освітні платформи (LMS) для дистанційного навчання, керування курсами (Zoom).

### 4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Курс буде викладений у формі лекцій (24 год.) та практичних (4 год.) занять, організації самостійної роботи студентів (75 год.). Протягом курсу передбачено проведення індивідуальних консультацій (2 год.).

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні (лекція, пояснення, бесіда), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (аналіз кейсів, виконання практичних завдань), а також інтерактивні техніки та методики.

## 5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

### Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання освітньої компоненти є:

*Методи поточного контролю:* Проводиться з метою оцінювання результатів навчання протягом семестру і включає систематичний моніторинг навчальних досягнень здобувачів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі виконання практичних завдань, розв'язання кейсів та активної участі в обговореннях, в обсязі навчального матеріалу, визначеному для кожного заняття.

- виконання практичних задач (оцінюється під час практичних занять);
- самостійна робота (оцінюється під час поточного контролю теми);
- виконання умов академічної дисципліни (оцінюється під час лекцій, практичних занять та під час поточного контролю теми).

*Методи підсумкового контролю:* Проводиться з метою оцінювання результатів навчання наприкінці семестру, відповідно до навчального плану у формі екзамену, в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

- екзамен

### Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

#### *Форми поточного контролю:*

Практичні задачі. Максимальна оцінка за виконання практичної задачі становить 5 балів.

**«відмінно» - 5 балів:** надано повну, точну та добре аргументовану відповідь на поставлене питання. Продемонстровано глибоке розуміння матеріалу та вміння його аналізувати.

**«добре» - 3 бали:** відповідь є правильною по суті, але містить незначні неточності, є неповною або недостатньо аргументованою.

**«незадовільно» - 0 балів:** відповідь відсутня, є невірною або не відповідає суті завдання.

Оцінка самостійної роботи. Враховує вивчення навчальної та наукової літератури; матеріалів лекцій, з урахуванням порядку вивчення розділів курсу, що знаходяться у суворій логічній послідовності; систематизацію прочитаного матеріалу; підготовку до виконання практичних завдань та іспиту. Критерії оцінювання самостійної роботи є:

**«відмінно» - 10 балів:** студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових

першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і виконує роботу, вільно використовує набуті теоретичні знання при виконанні самостійної роботи, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

**«добре» - 8 балів:** студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його в самостійній роботі; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного в самостійній роботі;

**«задовільно» - 4 бали:** студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але в роботі плутає поняття, практичні завдання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; виявляє неточності у знаннях при виконанні роботи, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

**«незадовільно» - 0 балів:** студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не відображає в роботі правильні результати, визначення, висновки в роботі не сформовані з опорою на теоретичні знання, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не виявляються.

Виконання умов академічної дисципліни. Відвідування лекцій та активна участь у практичних заняттях.

**«відмінно»:** - 20 балів: Здобувач відвідав 90-100% занять. Демонструє високу залученість: регулярно ставить доречні питання, бере активну участь в обговореннях, пропонує власні ідеї, якісно виконує завдання на практичних заняттях.

**«добре»:** - 15 балів: Здобувач відвідав 75-89% занять. Переважно є активним на заняттях, бере участь в обговореннях, але ініціативу проявляє не завжди.

**«задовільно» - 10 балів:** Здобувач відвідав 60-74% занять. Активність на заняттях низька, здобувач переважно є пасивним слухачем.

**«незадовільно» - 0 балів:** Здобувач відвідав менше 60% занять. Повна відсутність активності та залученості в навчальний процес.

*Форма підсумкового семестрового контролю:*

Екзамен проводиться в усній формі. Екзаменаційний білет містить 2 теоретичні питання, кожне з яких оцінюється за 20-бальною шкалою. Максимальна сума балів за іспит - 40 балів. Загальний принцип оцінювання: Оцінюється не лише відтворення завченого матеріалу, а й здатність здобувача аналізувати, структурувати, порівнювати концепції та демонструвати розуміння практичного застосування теорії.

**«відмінно»:** - 20 балів: відповідь є вичерпною, глибокою та повністю розкриває суть питання. Здобувач демонструє впевнене володіння матеріалом, включаючи деталі, нюанси та взаємозв'язки між темами. Бездоганне використання професійної термінології. Усі поняття, теорії та моделі викладено коректно. Здобувач не просто переказує матеріал, а аналізує його, порівнює різні підходи (наприклад, різні моделі хвороб або погляди різних шкіл), робить обґрунтовані висновки. Чітко

продемонстровано зв'язок теорії з практикою клінічного психолога (наведено доречні приклади, пояснено, як теоретичне знання застосовується в роботі). Відповідь має чітку, логічну структуру, думки викладені послідовно та цілісно.

**«добре»: - 15 балів:** відповідь є правильною та розкриває питання по суті, але може бути недостатньо деталізованою в окремих аспектах. В цілому коректне використання термінології, але можуть траплятися незначні неточності, які не спотворюють загального змісту. Присутні елементи аналізу та порівняння, але вони можуть бути поверхневими або не повністю розкритими. Переважає репродуктивний (описовий) характер викладу. Зв'язок теорії з практикою вказано, але приклади можуть бути загальними або не до кінця розкривають суть застосування. Відповідь в цілому логічна, але може мати незначні порушення в послідовності викладу.

**«задовільно» - 10 балів:** відповідь є базовою, фрагментарною. Розкрито лише основні, найбільш загальні аспекти питання, без заглиблення в деталі. Присутні суттєві неточності у використанні термінології або у викладі теоретичних положень. Здобувач демонструє часткове розуміння матеріалу. Аналіз та порівняння практично відсутні. Відповідь має суто репродуктивний характер. Зв'язок з практикою визначений слабо або відсутній. Думки викладені непослідовно, структура відповіді слабо простежується.

**«незадовільно» - 0 балів:** відповідь не розкриває суті питання або є вкрай фрагментарною. Демонструється нерозуміння основних понять та концепцій. Присутні грубі помилки. Відсутні будь-які спроби аналізу. Практичний контекст відсутній. Відповідь не структурована, є набором розрізнених тез. Здобувач не надав відповіді на питання.

### Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Кількість балів	Максимальна кількість балів (сумарна)
<b>Поточне оцінювання</b>		
Практичні задачі 1-6	5	30
Підсумкова оцінка самостійної роботи	10	10
Виконання умов академічної дисципліни	20	20
<b>Сума балів</b>		<b>60</b>
<b>Підсумкове оцінювання з формою контролю екзамен</b>		
Екзамен	40	40
<b>Сума балів</b>		<b>40</b>
<b>Загальна сума балів</b>		<b>100</b>

### Розподіл балів освітньої компоненти з формою контролю екзамен

Поточне оцінювання (бали)	Екзамен (бали)	Сума балів
60	40	100

## Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Для оцінювання результатів навчання застосовується 100-бальна шкала оцінювання.

Сума балів	Оцінка ECTS	Національна оцінка	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	
74-81	C	Добре (в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок)	
64-73	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	
60-63	E	Задовільно (задовольняє мінімальні критерії)	
35-59	FX	Незадовільно (із можливістю повторного складання)	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (із обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	

## 6. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

### Тема 1. Вступ до клінічної психології, теоретичні та методологічні основи

1. Клінічна психологія як наука і практика. Розкрийте предмет, основні завдання та функції клінічного психолога.
2. Місце клінічної психології в системі наук про людину. Проведіть порівняльний аналіз з психіатрією, психотерапією та психологічним консультуванням.
3. Історичні етапи становлення клінічної психології як самостійної дисципліни.
4. Етичні принципи в роботі клінічного психолога. Розкрийте зміст понять: конфіденційність, інформована згода, компетентність.
5. Проблема подвійних стосунків та межі компетентності у практиці клінічного психолога.
6. Правові аспекти діяльності клінічного психолога в Україні.
7. Поняття психічного здоров'я, «норми» та «патології». Проаналізуйте основні критерії та підходи.
8. Основні моделі психічної хвороби (медична, психологічна, соціальна). Дайте їх порівняльну характеристику.
9. Біопсихосоціальна модель як інтегративний підхід у сучасній клінічній психології. Поясніть її переваги та практичне значення.

### Тема 2. Клінічне втручання та практичні аспекти роботи

10. Сучасні міжнародні класифікації психічних розладів: структура та принципи використання DSM-5 та МКХ-11.
11. Категоріальний та дименсійний підходи до діагностики психічних розладів: переваги та недоліки.
12. Психологічна інтерпретація діагнозу. Ризики стигматизації у клінічній практиці.
13. Клінічна концептуалізація: визначення, мета та ключові компоненти.
14. Алгоритм побудови клінічного формулювання випадку на основі даних про клієнта.
15. Роль клінічної концептуалізації у плануванні та проведенні психологічного втручання.
16. Пояснення механізмів розвитку депресивних розладів з точки зору когнітивно-поведінкової та психодинамічної теорій.
17. Пояснення механізмів розвитку тривожних розладів крізь призму різних психологічних шкіл.
18. Розуміння розладів особистості в рамках основних психологічних теорій.

### **Тема 3. Клінічна психологія в різних контекстах**

19. Роль та функції клінічного психолога в мультидисциплінарній команді в системі охорони здоров'я.
20. Специфіка роботи клінічного психолога з соматичними хворими (на прикладі онкологічного або кардіологічного відділення).
21. Особливості роботи клінічного психолога у психіатричному стаціонарі.
22. Вікові аспекти в клінічній психології: специфіка діагностики та втручання в роботі з дітьми та підлітками.
23. Психологічні виклики та особливості роботи клінічного психолога з людьми похилого віку.
24. Психологічна травма та посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Роль психолога у роботі з травмованими особами.
25. Перша психологічна допомога: принципи та алгоритм дій у кризових ситуаціях.
26. Роль клінічного психолога в роботі з хімічними та нехімічними залежностями.
27. Специфіка роботи клінічного психолога із соціальними проблемами (напр., домашнє насильство, суїцидальна поведінка).

## **7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ**

### **Підручники:**

1. Закалик, Г. М., Войцеховська, О. В., Шувар, Н. М. Основи клінічної психології. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. – 432 с.

2. Ільїна Н.М. Клінічна психологія: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2023.163 с.
3. Курило В. О. К93 Клінічна медична психологія : навчальний посібник / В. О. Курило. - Львів : Видавець Марченко Т. В., 2020. - 348 с
4. Османова А.М. , Хоруженко Г.В. О-72 Клінічна психологія : навч. посіб. / А. М. Османова, Г.В Хорунженко. К.: Університет «Україна», 2023. – 183 с.

### **Навчальні посібники:**

5. Абрахам, Маслоу. (2019). Мотивація і особистість. Видавництво "Психологія і суспільство".
6. American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.). American Psychiatric Publishing.
7. Barlow, D. H. (Ed.). (2021). Clinical handbook of psychological disorders: A step-by-step treatment manual. Guilford Press.
8. Beck, A. T., Davis, D. D., & Freeman, A. (Eds.). (2015). Cognitive therapy of personality disorders. Guilford Press.
9. Beck, J. S. (2021). Cognitive behavior therapy: Basics and beyond. Guilford Press.
10. Belar, C. D., & Deardorff, W. W. (2009). Clinical health psychology in medical settings: A practitioner's guidebook. American Psychological Association.
11. Briere, J. N., & Scott, C. (2014). Principles of trauma therapy: A guide to symptoms, evaluation, and treatment. Sage Publications.
12. Carr, A. (2012). Clinical psychology: An introduction. Routledge.
13. Carr, A. (Ed.). (2015). The handbook of child and adolescent clinical psychology: A contextual approach. Routledge.
14. Compas, B. E., & Gotlib, I. H. (2002). Introduction to clinical psychology: Science and practice. McGraw-Hill.
15. Eells, T. D. (Ed.). (2011). Handbook of psychotherapy case formulation. Guilford Press.
16. First, M. B., & Tasman, A. (Eds.). (2019). DSM-5® Handbook of Differential Diagnosis. American Psychiatric Pub.
17. Frankl, V. E. (2006). Man's search for meaning. Beacon Press.
18. Gabbard, G. O. (2014). Psychodynamic psychiatry in clinical practice. American Psychiatric Publishing.
19. Herman, J. L. (2015). Trauma and recovery: The aftermath of violence--from domestic abuse to political terror. Basic Books.
20. Knight, B. G. (2004). Psychotherapy with older adults. Sage Publications.
21. Koocher, G. P., & Keith-Spiegel, P. (2016). Ethics in psychology and the mental health professions: Standards and cases. Oxford University Press.
22. Kramer, G. P., Bernstein, D. A., & Phares, V. (2019). Introduction to Clinical Psychology. Cambridge University Press.
23. Kuyken, W., Padesky, C. A., & Dudley, R. (2008). Collaborative case conceptualization: Working effectively with clients in cognitive-behavioral therapy. Guilford Press.

24. Linehan, M. (2018). *DBT® Skills Training Manual*. Guilford Press.
25. Ogden, J. (2019). *Health psychology*. McGraw-Hill Education.
26. Persons, J. B. (2008). *The case formulation approach to cognitive-behavior therapy*. Guilford Press.
27. Pope, K. S., & Vasquez, M. J. T. (2016). *Ethics in psychotherapy and counseling: A practical guide*. John Wiley & Sons.
28. Rogers, C. R. (2004). *On becoming a person: A therapist's view of psychotherapy*. Constable.
29. Taylor, S. E. (2018). *Health psychology*. McGraw-Hill.
30. Weisz, J. R., & Kazdin, A. E. (Eds.). (2017). *Evidence-based psychotherapies for children and adolescents*. Guilford Press.
31. World Health Organization. (2019). *International statistical classification of diseases and related health problems (11th ed.)*.
32. Yalom, I. D. (1980). *Existential psychotherapy*. Basic Books.

### **Інформаційні ресурси:**

33. Етичний кодекс Національної психологічної асоціації України.
34. Етичні принципи психологів та кодекс поведінки АПА:  
<https://www.apa.org/ethics/code>
35. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (nbuv.gov.ua):  
Доступ до українських наукових журналів та авторефератів.
36. Офіційний сайт DSM-5: <https://www.psychiatry.org/psychiatrists/practice/dsm>
37. Офіційний сайт МКХ-11:  
<https://www.who.int/standards/classifications/classification-of-diseases>
38. Сайт Американської психологічної асоціації (АПА): <https://www.apa.org/>
39. Сайт Національного інституту психічного здоров'я (NIMH):  
<https://www.nimh.nih.gov/>
40. Статті про біопсихосоціальну модель на ресурсах, таких як PubMed та Google Scholar.
41. American Psychological Association. *Publication Manual of the American Psychological Association (7th ed.)*. – 2020. (Для оформлення цитувань та списку літератури в есе).
42. Google Scholar ([scholar.google.com](https://scholar.google.com)): Пошук наукових статей та книг.
43. PsycARTICLES, PsycINFO, Scopus, Web of Science: Провідні міжнародні бази даних наукових публікацій.